

SÈRIE: SÒCRATES.101

TEXT:

Prou coneixeu Querofont: era amic meu, i va tenir la gosadia d'interrogar l'oracle de Delfos si hi havia ningú més savi que jo. I la Pítia [sacerdotessa d'Apol·lo que donava les respostes] va negar que hi hagués ningú més savi. Havent sentit això vaig pensar entre mi: Què vol dir el déu?" Durant molt de temps vaig restar perplex sobre què volia dir. A la fi, vaig anar a un home que passava per savi, convençut que amb ell provaria la veritat de l'oracle, i aleshores podria dir-li: "Vet aquí un home que sap més que jo." Examinat a fons l'home que m'havia proposat d'estudiar, vaig tenir la impressió que semblava certament savi als ulls de molta gent i sobretot als d'ell mateix, però en realitat no ho era; vaig provar de fer-li veure que ell prou es pensava ésser savi, però que no ho era. Amb la qual cosa jo vaig ésser odiat d'ell i de molts dels presents; i mentre me n'anava pensava entre mi: "Ningú dels dos sap res de bo, però mentre ell es pensa saber alguna cosa, no sabent res, jo, com que no sé res, no em penso saber. Sembla, doncs, que jo sóc més savi que ell en aquesta mica: que, el que no sé, tampoc no em penso saber-ho." Aleshores me n'aní a un altre que passava per ésser encara més savi, i em va semblar exactament el mateix. Els presents es pensen que jo posseeixo la saviesa en allò en què confonc un altre. I en realitat el que passa és que només el déu és savi, i amb aquest oracle només ha volgut dir que la saviesa humana val poc o res; i no vol parlar del Sòcrates individual, sinó que només vol servir-se del meu nom com un exemple, com si digués: El més savi entre vosaltres és aquell, com Sòcrates, que sap que quant a saviesa no val res."

PLATÓ, *Apologia de Sòcrates*, 21a-23b

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text.
2. Equival el que diu aquí Sòcrates a la sentència que se li atribueix: "Tan sols sé que no sé res"?
3. Explica com s'expressa aquí el fonament del mètode socràtic. Quines parts del mètode hi figuren
4. Qui poden ser aquí els que presumeixen de savis? I, avui dia?

SÈRIE: SÒCRATES.102

TEXT:

Però jo no he estat mai mestre de ningú; si algú desitja sentir el que dic o veure el que faig, a ningú no m'he refusat, sigui jove, sigui vell, ni tampoc sóc d'aquells que parlen quan hom els paga i si no se'ls paga no, ans estic a la disposició tant del pobre com del ric per a ésser preguntat, i qui vol pot respondre i escoltar el que dic. I si algú dels oients es torna bo o no, és cosa de la qual no fóra just de fer-me responsable, no havent promès mai a ningú cap mena d'ensenyament ni havent donat cap mena de lliçó. I si algú diu que ha après de mi i m'ha escoltat en particular alguna cosa que no hagin alhora escoltat els altres, tingueu entès que no diu la veritat.

PLATÓ, *Apologia de Sòcrates* (discurs de Sòcrates)

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text. [2 punts]
2. A quina època de la història de la filosofia pertany aquest text? Relacioneu-lo amb alguna característica pròpia del pensament d'aquesta època. [3 punts]
3. Expliqueu el concepte de saviesa que es desprèn d'aquest text. [3 punts]
4. Quina vigència creieu que pot tenir avui aquest discurs? [2 punts]

SÈRIE: SÒCRATES.103

TEXT:

SÒCRATES. Així, dones, de cap manera no s'ha d'actuar injustament.

CRITÓ. De cap manera, evidentment.

SÒCRATES. Per tant, tampoc el qui és víctima d'una injustícia no ha de tornar-la, malgrat l'opinió de la plebs, ja que en cap cas no hem de fer cosa injusta.

CRITÓ. Evidentment.

SÒCRATES. Bé. I és lícit fer mal a algú o no ho és, Critó?

CRITÓ. No ho és, és clar, amic Sòcrates.

SÒCRATES. Bé. I és just o no és just que el qui pateix un greuge el torni? La gent creu que sí.

CRITÓ. De cap manera no és just.

SÒCRATES. Heus ací el que et dic o, més ben dit, et pregunto: s'ha de fer o s'ha d'esquivar allò que convenim amb algú i que és just?

CRITÓ. S'hauria de pensar.

SÒCRATES. Fixa't, dones, el que se'n dedueix. Si nosaltres fugim d'aquí sense haver convençut prèviament la ciutat, estaríem actuant malament envers algú, i precisament amb els qui menys ho hauríem de fer, o no? Som fidels a allò que vam convenir i que és just o no?

CRITÓ. No puc respondre, Sòcrates, això que em preguntes; no ho entenc.

SÒCRATES. Doncs, segueix aquest raonament. Si nosaltres planegéssim fugir d'aquí, per dir-ho així, se'ns apropessin les lleis i els governants de la ciutat i ens preguntessin: "Digue'ns, Sòcrates, què penses fer. Oi que amb el que pretens dur a terme intentes destruirnos, a nosaltres, les lleis, i la ciutat sencera en allò que està a les teves mans, o potser et sembla possible que segueixi existint, que no s'ensorri aquella ciutat en la qual no tenen cap força les sentències pronunciades, sinó que perden la seva autoritat i són anihilades pels particulars?"

CRITÓ. En efecte, per Zeus!, amic Sòcrates.

SÒCRATES. I què respondrem si les lleis diuen: "Sòcrates, és aquest, tal vegada, el conveni estipulat entre tu i nosaltres? No et vas comprometre a sotmetre't a les sentències que la ciutat pronunciés? Vinga, doncs, digue'ns: quin motiu de queixa tens respecte a la ciutat i nosaltres i què et mou a intentar anihilar-nos? A veure, per començar: no et vam portar nosaltres al món, ja que a través de la nostra mediació va casar el teu pare amb la teva mare i et va engendrar? Digue'ns, doncs: tens algun motiu de disgust amb aquelles de nosaltres que són lleis relatives als matrimonis, per a considerar que no són bones?" "No", respondria jo. [...]

PLATÓ, *Critó*

PREGUNTES

1. Expliqueu breument la idea principal del text.
2. Per què és millor rebre la injustícia que cometre-la?
3. És just que el qui pateix un greuge el torni?
4. En els nostres temps i en la nostra societat, fugiria Sòcrates de la presó?